

Бога без посередництва попів, єпископів, папи, без святих реліквій, без різблених та мальованих подобин, без святих, ангелів та Матері Божої. Будучи безрадним в духовних справах, і в політиці Скачмен підлягав чу чинецьким впливам.

Джан Покс був глибоковіруючою людиною. Справу віри і церкви ставив першими; йому розходилося визволити свій нарід духово, але наслідком того духового визволення сталося, або краще сказати прийшло — крок в крок і визволене політичне цілої Шкоції.

В тій хвилі як Шкоцький чабан довідався, що він може без жадного пона і папи, без святих і ангелів лучитись своїм духовим іством з Богом, навіть сидючи на полонині, доглядаючи свої вівці, що він має повне право читати Євангелію, без страху поповнення гріха, а що власне гріхом для него, яко Християнина, є незнане Доброї Новини, тоді Скачмен запитав себе: "Коли я вільний в справах духовних, чи-ж має моя Шкоція залежати від оніки якогось французького короля? Чи ми Скачмене не годні і наші свіцькі справи рядити без онікупів?"

І від тоді Скачмени стали вільні і духом і тілом. І хоч, пізнійше, вони злучились з Англією і хоч **добровільно** відмінили свою мову на англійську, але і по сей час нема в світі другого народу окрім Скачменів, котріб стільки посідали тверезого розуму і демократизму, як ті горя-